

به نام خدا

امروز جلسه چهارم از ۸ جلسه آموزش هستیم ، و قرار هست در این قسمت مباحث (سکون - تشدید - مدّ - تنوین) را یاد بگیریم.

سکون

حرفی که هیچگونه حرکتی نداشته باشد ساکن می نامند.

برای نشان دادن حرف ساکن از علامتی به این شکل (>) استفاده می شود.

این شکل (>) از اول کلمه خفیف گرفته شده و نشانگر خفیف و سبک تلفظ شدن حرف ساکن در مقابل حرف متحرک (یا مشدّد) می باشد ، به خاطر کثرت کاربرد و اختصار ، نقطه و دنباله آن را حذف کرده اند

(> ذ خفیف) .

در بعضی از قرآن ها برای نشان دادن حرف ساکن از راس المیم (ؤ) استفاده میکنند ، این شکل از اول کلمه

مُسکن گرفته شده (ؤ م مسکن) .

حرف ساکن چون فاقد حرف است ابتدای به آن محال و یا بسیار مشکل می باشد لذا به کمک حرف متحرک ما قبل خود و به یک بخش خوانده می شود ، مانند :

أَنْ - مِنْ - قُمْ - هَلْ - خُذْ

یادسپاری : حرف دارای علامت سکون را (ساکن) می گویند .

تمرین : کلمات ذیل یک بار به صورت تفکیک و بار دیگر به صورت ترکیب نوشته شده آنها را بخش بخش بخوانید:

ترکیب	تفکیک
خِفْتُمْ	خِمْ فِمْ
يَلِدُ	يَلِ دِ
أَعْهَدُ	أَعْ هَدُ
أَخْضِرَتْ	أَخْ ضِرَتْ
يُخَيِّكُم	يُخَيِّ كُم
يَمْسَسُنِي	يَمْسَسُنِي
يَلْتَقِطُهُ	يَلْتَقِ طُهُ
تَنْكِيصُونَ	تَنْ كِي صُونَ
تُخْرِجُكُمْ	تُخْرِ جُكُمْ
مُخْتَلِفِينَ	مُخْتَلِ فِينَ

نکته : واو و یاء ساکن ماقبل مفتوح را باید به نرمی ادا کرد و اضافه بر آن باید دَقَّتْ نمود تا فتحه ماقبل واو ، متمایل به صدای (أ) و فتحه ماقبل یاء ، متمایل به صدای (ا) نشود ، مانند :

يَوْمَ - كَيْفَ - لَوْ - دَيْنَ - لَيْلَةَ - سَوْفَ - غَيْرَ

تشدید

اگر حرفی پشت سر هم تکرار شود (اولی ساکن و دومی متحرک) تلفظ آن سنگین خواهد بود ، چرا که می بایست زبان دوبار به مخرج یک حرف برخورد کند ، مانند :

رَبِّ، بَ - ثُمَّ، مَ - إِك، لَأ

برای رفع سنگینی ، اولی را در دومی ادغام میکنند ، در نتیجه زبان یک بار ولی محکم و با شدت به مخرج آن حرف برخورد و جدا میشود (در هنگام برخورد با حالت سکون ، و در هنگام جدا شدن با همان حرکتی که آن حرف دارا می باشد) .

برای نشان دادن حرف مشدّد از علامتی با این شکل () استفاده میکنند .

این علامت از شین کوچک (ش) ابتدای کلمه (شِدّ) گرفته شده و دلالت بر شدید و محکم ادا شدن حرف در هنگام

تلفظ میکند ، نقطه ها و دنباله آن حذف و دندان آن را باقی گذاشته اند .

این علامت همیشه بالای حرف قرار می گیرد و یکی از حرکات سه گانه نیز ضمیمه آن میشود ، مانند :

حُقُّ - صَلِّ - مَدَّ - إِنَّا - رَبِّي

تمرین : کلمات ذیل یک بار به صورت تفکیک و بار دیگر به صورت ترکیب نوشته شده آنها را بخش بخش بخوانید:

ترکیب	تفکیک
إِنَّ	إ ن ن
كَلَّا	ك ل ل
فَنَمَّ	ف ن م م
أَيُّهَا	أ ي ه ه
رَبِّكَ	ر ب ك ك
مَتَّعْنَا	م ت ع ع ن ا
جَهَنَّمَ	ج ه ن ن م م
الَّذِينَ	ال ذ ي ن ن
فَصَلَّاهُ	ف ص ل ل ا ه ه
يَصْعَدُ	ي ص ع ع د د
مُقَرَّبِينَ	م ق ر ر ب ب ي ن ن
يَتَفَضَّلُ	ي ت ف ض ض ل ل

هرگاه بعد از حروف مدّی، حرف ساکن یا مشدد و یا همزه قرار گیرد، حروف مدّی را باید پیش از حالت طبیعی و مدّ و کشش داد، در بعضی از قرآن‌ها در چنین مواردی برای راهنمایی قاری، علامتی به شکل (—) روی حروف مدّی قرار داده اند.

این علامت از کلمه (مدّ) گرفته شده، قسمت زیرین میم و طرف بالای دال را برای اختصار حذف کرده اند (مدّ ، —)، مانند:

ضَالِّينَ - سُوءٍ - لِقَاءَ - كَهَيَعَصَ

تنوین

تنوین نون ساکن زائدی است که به آخر بعضی از اسمها اضافه میشود، برای این که نون زائده با نون اصلی کلمه اشتباه نشود آن را در کتابت نمی نویسند و در عوض شکل حرکت حرف آخر را تکرار میکنند (—) . این تکرار شکل نشانگر تلفظ نون ساکنی است که در کتابت نوشته نشده ولی خوانده میشود، مانند :

كِتَابٍ - مَاءٍ - رَاضِيَةً - جِهَادٍ

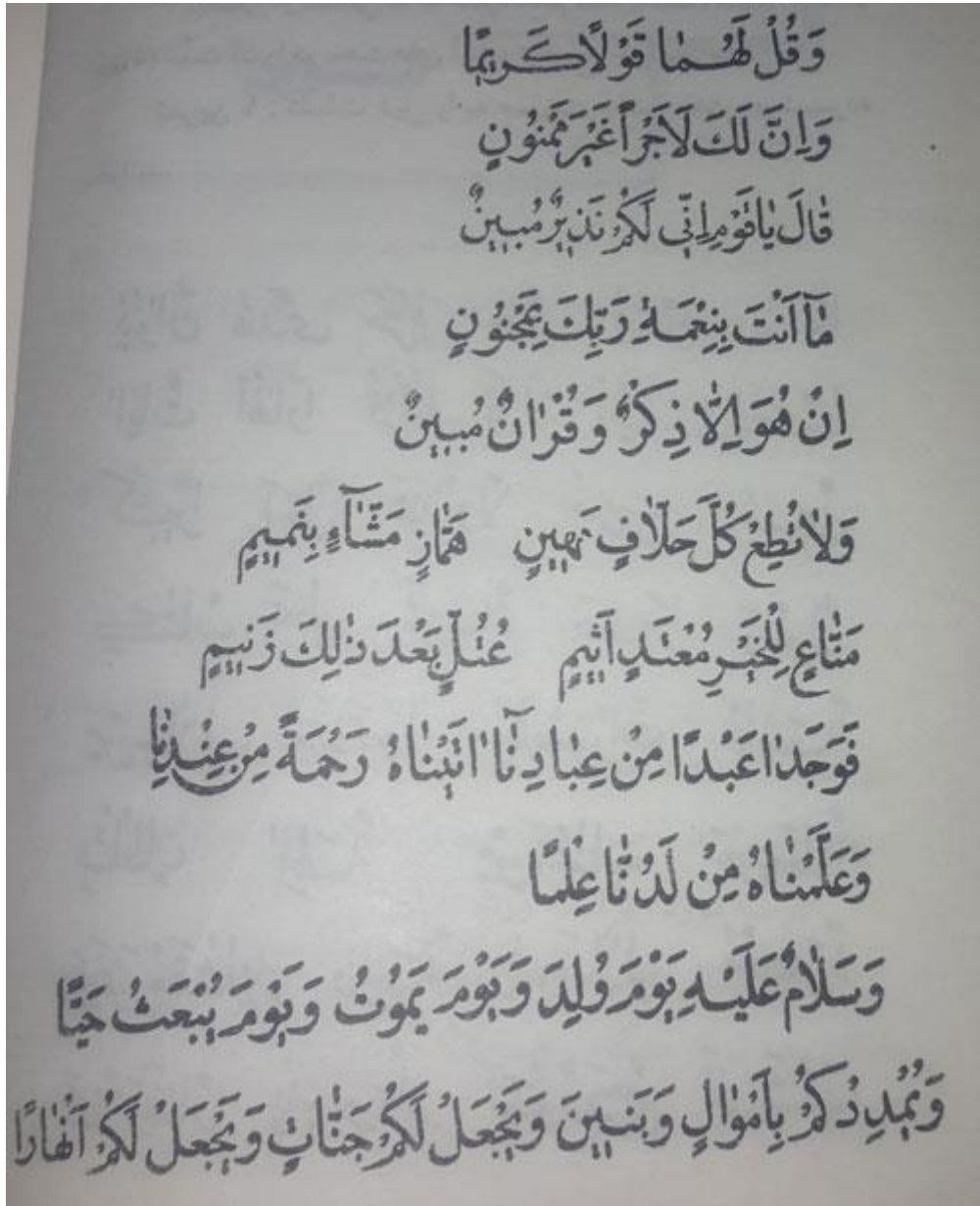
یادسپاری: بعضی از کلماتی که به تنوین فتنه ختم شده بعد از آنها الفی آورده اند، مانند: (كِتَابًا) و این بدان جهت است که در هنگام وقف باید به صورت الف مدّی خوانده شود. (كِتَابًا) در سه مورد زیر الف آورده نشده :

۱ - کلماتی که به تاء گرد ختم شده باشد، مانند: (رَحْمَةً - حَيَاةً) چرا که در هنگام وقف، تاء تبدیل به هاء ساکن میشود، (رَحْمَهُ - حَيَاهُ).

۲ - کلماتی که الف مدّی آن به صورت یاء نوشته شده باشد، مانند: (هُدًى - ضَحًى)، با علت آن در درس آینده آشنا خواهید شد.

۳ - بعضی از کلماتی که به همزه ختم شده باشند ، مانند : **(مَاءٌ - سَمَاءٌ)** علت آن را در بحث های آینده توضیح خواهیم داد .

تمرین : آیات ذیل را به صورت بخش بخش و شمرده بخوانید :

درس چهارم هم به پایان رسید

امیدوارم موفق باشید

یا علی

